

Hoofdpijnen van de participatie bestuurskracht Scherpenzeel

Het college van Gedeputeerde Staten heeft op 14 juli 2020 besloten de procedure te starten voor open overleg over een herindeling van de gemeenten Scherpenzeel en Barneveld. De provincie wil het komend najaar intensief overleg met de besturen en de samenleving om te komen tot een schets voor zo'n nieuwe gemeente. Als het aan de provincie ligt, sturen de drie besturen dit gezamenlijk aan.

Over enkele uitgangspunten zijn provincie en gemeente het eens. Er is een groot bestuurskrachtprobleem; en de belangen van de inwoners horen voorop te staan. Maar minder eensgezindheid is er over de oplossing.

Om die reden wordt, naast het onderzoek naar een mogelijke herindeling, ook onderzocht of er andere mogelijkheden van samenwerking zijn. Bovendien wordt het door Scherpenzeel uitgevoerde onderzoek verder uitgediept zodat gelijkwaardige, goed vergelijkbare, scenario's ontstaan. De aanpak hiervoor wordt beschreven in een separaat document.

Deze notitie geeft op hoofdpijnen aan op welke wijze de participatie hierover met alle betrokken stakeholders wordt vormgegeven. Het is nadrukkelijk de bedoeling om dit verder vorm te geven in nauwe samenwerking met de gemeenten Scherpenzeel en Barneveld.

1 Vertrekpunten participatie

Het college van GS heeft de volgende vertrekpunten vastgesteld voor het open overleg:

- Onderzoek naar een fusie van Scherpenzeel en Barneveld per 1 januari 2023 en de verschillende modaliteiten daarin (o.a. de mogelijkheid van een lichte samenvoeging)
- Onderzoek naar mogelijk nog andere opties waarover beide gemeenten overeenstemming zouden kunnen vinden en die een oplossing bieden voor de bestuurskrachtproblematiek van Scherpenzeel
- Vergelijking van deze optie(s) met het scenario zelfstandigheid Scherpenzeel, mede om hieruit mogelijk belangrijke aandachtspunten voor een fusiescenario te identificeren
- De toetsing van draagvlak en eventuele aandachtspunten voor met name het fusiescenario via participatie van inwoners in beide gemeenten, maatschappelijke en bestuurlijke partners.
- Vormgeving en uitvoering van de participatie op een manier die inwoners zinvol en op hedendaagse wijze betreft en die een evenwichtig beeld oplevert van het draagvlak voor de voorkeursoplossing voor versterking van de bestuurskracht;
- De keuze en inhoudelijke onderbouwing (op hoofdpijnen) van het voorkeursscenario voor de versterking van de bestuurskracht van Scherpenzeel.

In 2018 heeft Scherpenzeel een toekomstvisie gemaakt waarbij de inwoners en ondernemers nadrukkelijk waren betrokken. In deze toekomstvisie is veel informatie samengebracht die waardevol is voor het participatieproces. Daar waar in dit proces gesproken wordt over inhoud, geldt de toekomstvisie als vertrekpunt: de onderwerpen worden verder uitgediept in het licht van het open overleg.

Daarnaast is een belangrijk vertrekpunt dat herindeling met de Utrechtse gemeenten geen onderwerp is voor het open overleg.

2 Doel van de participatie

De doelen van de participatie luiden als volgt:

- Informeren van stakeholders over de reden van het onderzoek en open overleg
- Betrekken van stakeholders bij het proces
- Ophalen van inhoudelijke wensen, zorgen, ideeën over een breed scala aan onderwerpen
- Ophalen van emoties, sentimenten, gevoeligheden die het proces losmaken en hebben losgemaakt
- Laten zien en bespreken wat met de resultaten van het 'ophalen' is gedaan
- Verkennen van draagvlak voor de verschillende scenario's
- Draagvlak voor de gekozen variant waarbij de stakeholders de keuze begrijpen zonder het daar mee eens te hoeven zijn.

3 Strategie

3.1 Open en toegankelijk

Van groot belang is dat de provincie, zowel bestuurlijk als ambtelijk, een open houding aanneemt. In de samenleving leeft sterk de indruk dat het provinciebestuur aanstuurt op herindeling, met name veroorzaakt door het feit dat de Arhi procedure is gestart. Het collegebesluit geeft echter een ander beeld, zoals is te lezen onder vertrekpunten. Open en toegankelijk zijn in participatie sleutelwoorden, in de situatie van dit onderzoek eens te meer. De minister van BzK heeft de partijen hiertoe ook opgeroepen, het college van GS onderschrijft dit.

3.2 Gelijkwaardig

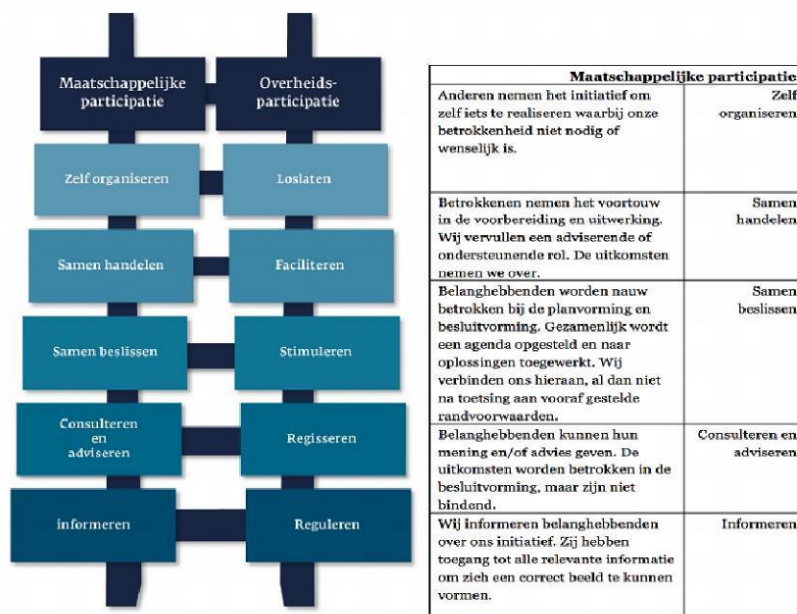
Gelijkwaardig is een ander belangrijk begrip in de strategie. Gelijkwaardigheid moet enerzijds gelden voor de manier waarop het proces voor en door de drie besturen wordt vormgegeven.

Gelijkwaardigheid geldt ook voor de scenario's die worden onderzocht waarmee uiteindelijk een goede, eerlijke vergelijking en keuze gemaakt kan worden.

3.3 Gelderse participatieaanpak

In juli 2020 verscheen het concept van de nota Gelderse Participatieaanpak. Het stuk is nog niet vastgesteld, maar de uitgangspunten zoals daarin verwoord zijn ook de basis voor de participatie voor het onderzoek Scherpenzeel. Uiteraard worden, als dat wenselijk of noodzakelijk blijkt, ook uitgangspunten voor participatie uit de gemeenten Scherpenzeel en Barneveld opgenomen in de strategie.

Bij de verschillende rollen van de provincie horen de volgende vormen van participatie. Bij Overheidsparticipatie participeert de provincie in initiatieven van derden. Bij maatschappelijke participatie is de provincie zelf initiatiefnemer. Dat is hier het geval. Binnen deze maatschappelijke participatie zijn verschillende niveaus in participatie onderscheiden.

In de participatie over het onderzoek geldt voor het overgrote deel van de stakeholders dat ze worden betrokken op de niveaus 'informeren' en 'consulteren en adviseren'. In een nog te maken uitgebreide stakeholdersanalyse wordt per stakeholder bekeken welk niveau gewenst is en welke (typen) vragen aan de orde zijn.

Een uitzondering daarop geldt voor de beide gemeentebesturen/-raden. Het geniet de voorkeur om met hen op het niveau 'samen beslissen' samen te werken. De vraag is echter of dat binnen het korte

tijdsbestek, gelet op de huidige verhoudingen, haalbaar is. Waarschijnlijk is meer tijd nodig om gezamenlijk op dit niveau uit te komen.

3.4 Uitnodigend

De participatie is 'uitnodigend'. Dat betekent dat iedereen zich vrij en welkom voelt om deel te nemen. Uiteraard maken mensen daarin zelf de keuze. Uitnodigend betekent ook dat we stakeholders opzoeken. We drinken veel koppen koffie, organiseren kleine bijeenkomsten, zijn waar mogelijk zichtbaar op straat en zijn digitaal goed te vinden.

3.5 Boodschap

Het is van belang om een 'goed verhaal' te bouwen over het onderzoek, gebaseerd op het feit dat er een gezamenlijke onderkenning van bestuurskrachtprobleem is. De punten zoals hierboven, onder Strategie, beschreven moeten doorklinken in een heldere tekst. Die tekst beschrijft aanleiding, doel en proces en uiteraard een uitnodiging om mee te doen en denken.

4 Stakeholders

Op hoofdlijnen onderscheiden we de volgende groepen stakeholders. Dit wordt verder uitgewerkt in een stakeholdersanalyse. Het niveau van participatie wordt daarin ook aangegeven.

- College B&W Scherpenzeel
- Gemeenteraad Scherpenzeel
- Medewerkers Scherpenzeel
- College B&W Barneveld
- Gemeenteraad Barneveld
- Medewerkers Barneveld
- College GS
- Provinciale Staten
- Maatschappelijke organisaties en voorzieningen beide gemeenten
- Ondernemers en bedrijven beide gemeenten
- Inwoners beide gemeenten
- Comité zelfstandig Scherpenzeel
- Ministerie van Binnenlandse Zaken
- Tweede Kamerfracties
- Provincie Utrecht
- Gemeenten Renswoude en Woudenberg, mogelijk ook andere gemeenten die betrokken zijn zoals Veenendaal
- IPO
- Media

5 Onderwerpen

In de participatie komen onderwerpen aan de orde van verschillende aard. Grofweg kunnen ze worden ingedeeld in de volgende groepen:

- Persoonlijk beleving en identiteit
- Lokale democratie
- Eigen regie, zeggenschap
- Basistaken
- Dienstverlening
- Voorzieningen
- Toekomst in wonen, werken, groen etc
- Financiën (incl kosten en belastingen)
- Samenwerking met andere overheden

6 Communicatiemiddelen

Er wordt ingezet op een breed palet aan communicatiemiddelen. We zorgen voor persoonlijke ontmoetingen dichtbij huis of werk, organiseren kleine groepsbijeenkomsten, zijn zichtbaar op straat en ontwikkelen digitale middelen (platform, webinar, enquête etc) waarop mensen mee kunnen doen. En uiteraard zetten we analoge middelen in als brieven, advertenties in een krant etc. Hierbij wordt ook gekeken welke communicatiemiddelen van de drie organisaties hiervoor bruikbaar zijn.

Het verdient de voorkeur om de afzender van de communicatie 'neutraal' te laten zijn. Dus niet onder de vlag van de provincie maar ook niet onder die van de gemeenten. Met een hele simpele huisstijl, al dan niet met de logo's van de drie overheden, geven we de communicatie vorm.

Voor alles wat we doen geldt dat we werken binnen de dan geldende maatregelen voor Covid-19.

7 Planning

De planning is krap, waardoor ook de periode voor participatie niet ruim bemeten is. Dat maakt dat we in korte tijd veel gaan organiseren, maar ook dat de mogelijkheden beperkt zijn.

Grofweg betekent dat:

1. 'ophalen' in september en oktober. We halen allerlei informatie op over inhoud, proces en emoties voor het opstellen van de scenario's
2. 'brengen' in november en december. We brengen een aantal scenario's naar buiten waarop gereflecteerd kan worden.

De daadwerkelijk start kan niet eerder plaatsvinden nadat de drie besturen een gesprek hebben gehad over het proces. Dat is vooralsnog niet voor 17 september.

In het kader van de voorbereiding en de krappe planning, is het zeer wenselijk dat de drie overheden al voor die tijd op ambtelijk niveau de samenwerking kunnen opzoeken.